

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CICLUL SUPERIOR AL LICEULUI

STUDIUL BIBLIC AL VECHIULUI TESTAMENT
(curriculum diferențiat)

CLASELE A XI-A – A XII-A

Filiera vocațională, Profil teologic
Specializările: Teologie ortodoxă, Patrimoniu cultural

Aprobat prin ordinul ministrului

Nr. 5397 / 17.10.2006

NOTA DE PREZENTARE

Disciplina *Studiul biblic al Vechiului Testament* se studiază în cadrul curriculumului diferențiat pentru ciclul superior al liceului, filiera vocațională, profil teologic (cultul ortodox), fiindu-i alocată câte 1 oră/săptămână în clasele a XI-a și a XII-a, atât la specializarea Teologie ortodoxă, cât și la specializarea Patrimoniu cultural.

Prezenta programă are ca scop aprofundarea, dezvoltarea și integrarea cunoștințelor de Vechiul Testament în ansamblul învățăturilor teologice, ca fundament pentru înțelegerea, respectarea și propovăduirea adevărului de credință. Astfel, prin parcurgerea curriculumului de *Studiul biblic al Vechiului Testament* se urmărește formarea de competențe, valori și atitudini în rândul elevilor, în acord cu cerințele societății contemporane și, respectiv, ale reformei în învățământ și, nu în ultimul rând, în concordanță cu exigențele și complexitatea vieții Bisericii.

Elaborarea programei școlare ține cont de toate exigențele impuse de reforma curriculară din învățământul teologic. Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru clasele a XI-a și a XII-a pe componentele trunchi comun și curriculum diferențiat determină, la nivelul programei școlare, organizarea ofertei educaționale în competențe și conținuturi ale învățării, prezentate distinct pentru fiecare dintre aceste componente. Stabilirea competențelor și selectarea conținuturilor au fost realizate respectând principiile relevanței, accesibilității și transmiterii sistematizate a cunoștințelor.

Programa școlară pentru disciplina *Studiul biblic al Vechiului Testament* este structurată pe următoarele componente:

- competențele generale ale disciplinei, vizate a fi formate pe întreg parcursul ciclului superior al liceului;
- valori și atitudini promovate, prin învățarea disciplinei, pe întreg parcursul ciclului superior al liceului;
- competențe specifice asociate cu conținuturile învățării, specificate distinct – pentru clasa a XI-a și pentru clasa a XII-a;
- lista unităților de conținut, prezentată distinct – pentru clasa a XI-a și pentru clasa a XII-a;
- sugestii metodologice;
- recomandări bibliografice pentru lectura suplimentară.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea Sfintei Scripturi pentru înțelegerea corectă a evenimentelor sociale, economice și religioase specifice poporului evreu
2. Descrierea evenimentelor biblice, în vederea diferențierii acestora
3. Interpretarea textelor biblice și a descoperirilor arheologice referitoare la istoria mântuirii omenirii
4. Aplicarea cunoștințelor biblice în activitatea socială, misionară, pastorală și liturgică
5. Corelarea cunoștințelor biblice din domeniul Vechiului Testament cu cele dobândite la alte discipline teologice

VALORI ȘI ATITUDINI

- Interesul pentru lecturarea Sfintei Scripturi și a altor texte religioase
- Disponibilitatea pentru descoperirea lucrării lui Dumnezeu în istoria mântuirii neamului omenesc
- Manifestarea înțelegerii și a respectului față de membrii altor confesiuni creștine și a altor religii
- Conștientizarea rolului învățăturilor Bisericii în viața personală și a comunități
- Dorința pentru aprofundarea cunoștințelor teologice în vederea permanentei creșteri duhovnicești.

CLASA A XI-A**COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI****1. Utilizarea Sfintei Scripturi pentru înțelegerea corectă a evenimentelor sociale, economice și religioase specifice poporului evreu**

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Evidențierea caracteristicilor specifice fiecărei cărți poetice și necanonice (autor, stil, conținut)	- Poezia ebraică în Vechiul Testament. Împărțirea cărților poetice - Cartea Psalmilor. Generalități și împărțire - Psalmi mesianici - Psalmi liturgici - Cartea lui Iov – Generalități - Problema suferinței în contextul biblic - Proverbele lui Solomon – maxime și cugetări - Ecclesiastul – înțelepciunea vechi-testamentară - Cântarea Cântărilor – un imn al dragostei - Plângerile lui Ieremia - Cărțile anaginoscomena ale Vechiului Testament. Generalități și împărțire - Cartea lui Tobit - Cartea Iuditei - Cartea lui Ezdra - Cartea I Macabei - Cartea II Macabei - Cartea III Macabei - Cartea lui Baruh - Epistola lui Ieremia - Înțelepciunea lui Solomon - Suplimente anaginoscomena

2. Descrierea evenimentelor biblice, în vederea diferențierii acestora

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Analizarea unor texte biblice din Vechiul Testament, din diferite perspective (morală, dogmatică etc.)	- Poezia ebraică în Vechiul Testament - Cărțile anaginoscomena ale Vechiului Testament
2.2. Realizarea de exegeze pentru interpretarea corectă a textelor biblice	

3. Interpretarea textelor biblice și a descoperirilor arheologice referitoare la istoria mântuirii omenirii

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Identificarea textelor mesianice în cărțile poetice	- Poezia ebraică în Vechiul Testament. Împărțirea cărților poetice - Cartea Psalmilor. Generalități și împărțire - Proverbele lui Solomon – maxime și cugetări
3.2. Analizarea textelor mesianice din perspectiva învățaturii Bisericii Ortodoxe	

4. Aplicarea cunoștințelor biblice în activitatea socială, misionară, pastorală și liturgică

Competențe specifice	Conținuturi
4.1. Identificarea unor modele de viață morală, pe baza analizei diferitelor personaje biblice	- Valoarea dogmatică și misionară a Pentateuhului - Valoarea morală și socială a Pentateuhului - Puterea credinței în viața Judecătorilor - Regele David – jertfă și pocăință - Regele Solomon, promotor al artei și culturii în Vechiul Testament
4.2. Proiectarea de activități sociale și misionare, în conformitate cu modelele biblice	- Valoarea morală și socială a Pentateuhului - Dimensiunea socială a Vechiului Testament

5. Corelarea cunoștințelor biblice din domeniul Vechiului Testament cu cele dobândite la alte discipline teologice

Competențe specifice	Conținuturi
5.1. Stabilirea de conexiuni între conținuturile studiate la Vechiul Testament cu cele specifice altor discipline (discipline teologice, literatură etc.)	- Poezia ebraică în Vechiul Testament. Împărțirea cântărilor poetice - Cărțile anaghinoscomena ale Vechiului Testament. Generalități și împărțire - Suplimente anaghinoscomena - Raportul dintre Vechiul Testament și Noul Testament

LISTA UNITĂȚILOR DE CONȚINUT

- Poezia ebraică în Vechiul Testament. Împărțirea cântărilor poetice
- Cartea Psalmilor. Generalități și împărțire
- Psalmi mesianici
- Psalmi liturgici
- Cartea lui Iov – Generalități
- Problema suferinței în contextul biblic
- Proverbele lui Solomon – maxime și cugetări
- Ecclesiastul – înțelepciunea vechi-testamentară
- Cântarea Cântărilor – un imn al dragostei
- Plângerile lui Ieremia
- Cărțile anaghinoscomena ale Vechiului Testament. Generalități și împărțire
- Cartea lui Tobit
- Cartea Iuditei
- Cartea lui Ezdra
- Cartea I Macabei
- Cartea II Macabei
- Cartea III Macabei
- Cartea lui Baruh
- Epistola lui Ieremia
- Înțelepciunea lui Solomon
- Suplimente anaghinoscomena
- Valoarea dogmatică și misionară a Pentateuhului
- Profeții mesianice în Pentateuh
- Valoarea morală și socială a Pentateuhului
- Puterea credinței în viața Judecătorilor
- Regele David – jertfă și pocăință
- Regele Solomon, promotor al artei și culturii în Vechiul Testament
- Mântuitorul Iisus Hristos reflectat în cărțile profeților
- Dimensiunea socială a Vechiului Testament
- Raportul dintre Vechiul Testament și Noul Testament

CLASA A XII-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Utilizarea Sfintei Scripturi pentru înțelegerea corectă a evenimentelor sociale, economice și religioase specifice poporului evreu

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Aplicarea noțiunilor generale despre arheologia biblică în analiza evenimentelor din istoria evreilor	- Noțiuni de arheologie biblică. Obiect, definiție, importanță, izvoare - Palestina Vechiului Testament; prezentare geografică generală
1.2. Analizarea modului de viață al poporului evreu și a implicațiilor religioase ale acestuia, pe baza textului biblic	- Locuitorii Palestinei; ocupație hrană îmbrăcăminte etc.
1.3. Stabilirea de diferențieri ale activităților sociale, în funcție de instituțiile vieții iudaice	- Instituțiile casnice - Instituțiile sociale - Căsătoria, logodna și nunta. Căsătoria de levirat - Drepturi și îndatoriri conjugale. Divorțul - Creșterea, educarea și instruirea copiilor. - Dreptul de întâi născut și de moștenire - Diferite boli. Însmormântarea la evrei

2. Descrierea evenimentelor biblice, în vederea diferențierii acestora

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Analizarea specificului și a cuprinsului activității cultului iudaic	- Locurile Sfinte – Cortul Sfânt. Templul lui Solomon - Templul lui Zorobabel și cel restaurat de Irod - Sinagogile. Sanctuare iudaice din afara Ierusalimului - Cortul Sfânt și importanța lui pentru unitatea cultului și pentru păstrarea credinței într-un singur Dumnezeu - Sărbătorile și serviciul divin zilnic. Sabatul, luna nouă și luna sabatică - Anul sabatic și cel jubiliar - Sărbătoarea Paștilor, a Azimelor, a Cinzecimii, a Corturilor și Ziua Împăcării - Sărbătorile postmozaice și cele de după exil - Personalul de cult. Leviți, preoți și arhierei - Acțiuni de cult obișnuite și extraordinare. Sacrificiul vacii roșii - Sacrificiile și ritualul lor. Jertfele sângeroase și cele nesângeroase - Arderile de tot. Jertfa de împăcare. Jertfe pentru iertarea păcatelor - Simbolismul și caracterul tipic al jertfelor - Curățirile rituale în urma atingerii de cadavre, curățirea leproșilor și a locuințelor
2.2. Argumentarea importanței preoției vechi-testamentare și a lăcașurilor de cult	

3. Interpretarea textelor biblice și a descoperirilor arheologice referitoare la istoria mântuirii omenirii

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Valorificarea informațiilor referitoare la textele și descoperirile arheologice din domeniul religios	- Importanța descoperirilor de la Marea Moartă și Tel-el-Amarna. Semnificația lor

Competențe specifice	Conținuturi
3.2. Prezentarea evenimentelor biblice care au contribuit la menținerea monoteismului iudaic și a semnificațiilor acestora	- Forme de guvernare înainte de Moise. Guvernarea dată prin Moise. Teocrația iudaică - Guvernarea în timpul judecătorilor și al regilor - Procedura judecătorească - Sinedriul. Dreptul penal la evrei - Pedepsele după legea mozaică. Legea Talionului și pedeapsa pentru omor

4. Aplicarea cunoștințelor biblice în activitatea socială, misionară, pastorală și liturgică

Competențe specifice	Conținuturi
4.1. Stabilirea de comparații între perspectiva ortodoxă și cea iudaică referitoare la diferite aspecte de viață	- Căsătoria, logodna și nunta. Căsătoria de levirat - Drepturi și îndatoriri conjugale - Creșterea, educarea și instruirea copiilor - Diferite boli. Însmormântarea la evrei
4.2. Organizarea de activități sociale și misionare, în conformitate cu modelele biblice studiate	

5. Corelarea cunoștințelor biblice din domeniul Vechiului Testament cu cele dobândite la alte discipline teologice

Competențe specifice	Conținuturi
5.1. Stabilirea de conexiuni între conținuturile studiate la Vechiul Testament cu cele specifice altor discipline (discipline teologice, istorie etc.)	- Grupări și partide religios-politice

UNITĂȚI DE CONȚINUT

Noțiuni de arheologie biblică

- Obiect, definiție, importanță, izvoare
- Palestina Vechiului Testament; prezentare geografică generală
- Locuitorii Palestinei; ocupație hrană îmbrăcăminte etc.
- Instituțiile casnice
- Instituțiile sociale
- Căsătoria, logodna și nunta. Căsătoria de levirat
- Drepturi și îndatoriri conjugale. Divorțul
- Creșterea, educarea și instruirea copiilor. Dreptul de întâi născut și de moștenire
- Diferite boli. Însmormântarea la evrei
- Forme de guvernare înainte de Moise. Guvernarea dată prin Moise. Teocrația iudaică
- Guvernarea în timpul judecătorilor și al regilor
- Procedura judecătorească
- Sinedriul. Dreptul penal la evrei
- Pedepsele după legea mozaică. Legea Talionului și pedeapsa pentru omor
- Locurile Sfinte – Cortul Sfânt. Templul lui Solomon
- Templul lui Zorobabel și cel restaurat de Irod
- Sinagogile. Sanctuare iudaice din afara Ierusalimului
- Cortul Sfânt și importanța lui pentru unitatea cultului și pentru păstrarea credinței într-un singur Dumnezeu
- Sărbătorile și serviciul divin zilnic. Sabatul, luna nouă și luna sabatică
- Anul sabatic și cel jubiliar
- Sărbătoarea Paștilor, a Azimelor, a Cinzecimii, a Corturilor și Ziua Împăcării
- Sărbătorile postmozaice și cele de după exil
- Personalul de cult. Leviți, preoți și arhierei
- Acțiuni de cult obișnuite și extraordinare. Sacrificiul vacii roșii
- Sacrificiile și ritualul lor. Jertfele sângeroase și cele nesângeroase
- Arderile de tot. Jertfa de împăcare. Jertfe pentru iertarea păcatelor
- Simbolismul și caracterul tipic al jertfelor
- Curățirile rituale în urma atingerii de cadavre, curățirea leproșilor și a locuințelor
- Grupări și partide religios-politice
- Importanța descoperirilor de la Marea Moartă și Tel-el-Amarna. Semnificația lor

SUGESTII METODOLOGICE

Programa școlară de *Studiul biblic al Vechiului Testament* pentru clasele a XI-a și a XII-a de liceu, filiera vocațională, profil teologic (cultul ortodox), a urmărit deplasarea accentului de pe conținuturi pe competențe, asigurându-se astfel o perspectivă nouă asupra domeniului teologic și asupra demersului didactic. Competențele specifice au fost corelate cu unitățile de conținut, avându-se în vedere posibilitatea ca o competență specifică să poată fi realizată prin una sau prin mai multe unități de conținut.

Conținuturile sunt prezentate în mod sistematic, urmărind succesiunea logică a temelor. Prezentul curriculum a fost elaborat luându-se în considerare specificul acestei discipline teologice în clasele a IX-a și a X-a, precum și conținuturile celorlalte discipline teologice care fac parte din curriculum-ul diferențiat pentru clasele a XI-a și a XII-a.

Pentru realizarea competențelor specifice, se recomandă utilizarea unor strategii de învățare variate, precum:

- dezbateră privind specificul diferitelor aspecte din Vechiul Testament;
- realizarea de comparații între perspectiva ortodoxă și cea iudaică cu privire la diferite aspecte de viață;
- argumentarea biblică și patristică;
- utilizarea noilor tehnologii informatice și a altor mijloace audio-vizuale în procesul de predare-învățare, pentru ilustrarea unor aspecte din Vechiul Testament.

RECOMANDĂRI BIBLIOGRAFICE PENTRU LECTURA SUPLIMENTARĂ

1. *Biblia sau Sfânta Scriptură*
2. *Mica Biblie*
3. *Dicționar biblic*, Ed. Cartea creștină, Oradea, 1995.
4. Abrudan, D., Cornițescu, E., *Arheologie biblică*, EIBMBOR, București, 1994.
5. Bartolomeu, Valeriu Anania, *Pentateuhul sau cele cinci cărți ale lui Moise*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1997.
6. Brown, R., Joseph, S. et al., *Introducere și comentariu la Sfânta Scriptură*, vol.I, Galaxia Gutenberg, Cluj-Napoca, 2005.
7. Ciudin, pr. prof. dr. Nicolae, *Studiul biblic al Vechiului Testament*, Ed. Institutului Biblic, București, 1979.
8. Cârstoiu, protos lect. dr. Justinian, *Profeții mesianice*, Ed. Phoenix, Brașov, 2000.
9. Cornițescu, Emilian, *Raporturile dintre părinți și copii, după cărțile Vechiului Testament*, în *Studii Teologice*, 1969, nr. 1-2.
10. Eisenberg, Josy, *Iudaismul*, Ed. Humanitas, București, 1995.
11. Eisenberg, Josy, *O istorie a evreilor*, Ed. Humanitas, București, 1993.
12. Laperrousaz, E. M., *Manuscrisele de la Marea Moartă*, Ed. Meridiane, București, 1999.
13. Negoită, pr. prof. Athanase, *Teologia biblică a Vechiului Testament*, Ed. Sophia, București, 2004.
14. Prelipceanu, pr. prof. dr. Vladimir, *Probleme sociale în Vechiul Testament*, în *Studii Teologice*, 1952, nr. 1-2.
15. Schultzy, Samuel, *Călătorie prin Vechiul Testament*, Ed. Cartea creștină, Oradea, 1990.
16. Uscă, pr. Ioan Sorin, *Vechiul Testament în Tâlcuirea Sfinților Părinți*, Vol.I-IV, Ed. Christiana, București, 2002.
17. Zăgrean, arh. prof. dr. Ioan, *Morala Creștină*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2002.